

646

134

QUÆSTIO MEDICA,
QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
MANE DISCUTIENDA
IN SCHOLIS MEDICORUM.

Die Jovis 9^â Decembris 1717.

M. JOANNE-BAPTISTA-FAUSTO
ALLIOT DE MUSSAY,
DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An Morbus Antiquus Syphilis?

I.

HOMINEM, si structuram & artificium species, naturæ gaudentis opus: si morborum iliadem, novercantis ludibrium, dixeris. Vix spiritum cœpit ducere, ipsum undique circumveniunt offendicula; suos quælibet ætas deinceps perpessura manes. Adhuc à matre rubentis pulmones tussis ferina quatit, palpitans vertex deturpatur achoribus. E suis erumpunt alveis dentes: Quantâ dolorum accessione? non cantu, non cunarum oscillatione recreatur puer, sed tussis, & alvi profluvia tenellum exercent fusionem. Ut primum pubertas venit, intestina pungunt lumbrici, vesicam dilacerat carnifex calculus; suos etiam patitur adolescentia morbos, Epilepsiam, Variolas puellis infensas, matribus detestatas: juvenibus lethargus accedit, lateris, pulmonumque inflammations, senes tandem exercent spirandi difficultas, destillationes, visus, auditusque hebetudo. Adeò verum totum esse hominem à naturâ morbum? Hì sunt ipsius hostes reconditi, hæc latent in corpore morborum & mortis.

A

germina. Verum extrinsecus, quo ruunt in ejus perniciem
pestes acerrimae cibi, potiusque ingluvies, fida Medicorum
nutrix, amores incesti, in quos de tenero ruit unguis fecun-
da culpae juventus, tempestatum, regionumque varietas;
aer praecipue universalium causarum, ut prima, sic & poten-
tissima. Ab hoc vitiato morborum clades in populum cater-
vatim derivant. Quid mirum? aer, solemnes caloris, & fri-
goris patitur vices. In hyeme frigidior, vere maturatur:
per aestate fervet, in autumno modo intensè calet, modo
subito refrigeratur. Hinc innumerabiles pullulant morbi;
horum principes Epidemii verni & autumnales. Tantum po-
test inquinatus aer malorum afferre? Suos habet etiam una-
quaque regio morbos Endemios. Hispaniam infestat Struma,
Poloniam plica; Scorbucus littoris maris Baltici, Broncho-
cele Alpinarum regionum incolas. Morbi quoque alii *bro-
nici*, alii Acuti, quorum vel cito mors, vel victoria. Id ipsum
etiam mirabile, alios in nobis durare, alios desinere, alios
renasci, crudeliusque servire. Nonnulli certis seculis occi-
idunt, ut a Gemurfa Plinii, nonnulli de novo prodeunt,
quasi parum essent homini certa morborum genera, nisi
etiam nova timerentur. Quin & multi extinti jacent morbi,
quidam hodie repullulant, quidam vigint Veteribus inco-
gniti, quidam prætermissti, quidam ab ipsis ita tractati, ut
omnia descripserint symptomata morbi, signum tamen p^{er}
thognomonicum nunquam assignaverint.

I f.

a Plin. l. 26.
cap. 10.

Utidam morbi primo intuitu similes, reipsa tamen
diversi: sic, idem morbus nonnunquam sub diversis
offert se typis, aliorumque larvam induit. Colicus dolor,
nephriticus; hysterica passio, syncope; Cataphora, lethar-
gus; Rheumatismus, Venera lues; suâ sapè similitudine
decipiunt; at essentiâ, ut & curandi ratione differunt. Alii
contrâ morbi, symptomatum varietate, nec essentiâ, nec
curationis methodo dissimiles. Dubitas? Ad febres attende
intermittentes; modo Hemicraniam, modo somno gravi,
stupore, aut stertore, Apoplexiā simulant. Quandoque
Colicam affectionem, Plevritidem acutissimam, Rheuma-
tismum universalem particularem, *Scarlatinam* febrem,
aut Erysipelatosam mentiuntur. Sic multâ arte genium ali-
quando dissimulant suum febres intermittentes. Ab eo se
labyrintho expeditat Artifex sagacissimus? Signis non luditur
communibus: Pathognomonicorum ope morbi essentiam

perscrutatur. Hanc ex statis paroxysmorum & intervallorum periodis, aut ex periodicâ horum symptomatum exacerbatione, & remissione, ex urinis, aliisque deprehendet signis, & certò dignoscet. Arthritidis verò, quam variæ, quam diversæ metamorphoses? Illa sèpè inscrutabili signorum obscuritate, & vago symptomatum concursu detegi vix potest. Nullus est morbus æquè ~~malorum~~, æquè ~~malorum~~: ventriculo nauseam, intestinis tormina, nephritida renibus, anginam faucibus, pulmoni tussim, nervis paralysim infert; præ se modò fert Melancholiæ, Phtiseos, Erysipelatis modò aut Odontalgia similitudinem. Hæc Arthritis hodiè anomala dicitur, sique ab Arthritide genuina distinguitur; novum nomen, non morbus ideo novus. Novos nè etiàm dixeris morbos, simulatos illos affectus, qui sub typis Hystericae passionis, aut mali Hypochondriaci sèpè se offrunt? Quamcunque corporis partem morbus infederit, symptomata ipsi consona confessim infestant. In capite Apoplexia, clavus Histericus ægram miserè excruciant, cordis palpitationem, Colicum dolorem, aut urinæ suppressionem æmulatur paroxysmus; externè, in carne musculosâ, nunc dolorem, nunc tumorem inducit; nec (quod mireris) intactos dimitit dentes; Ptyalismus nonnunquam hoc morbo laborantes afficit, ut mercurio delibutas facile crederes. Ab hujus saeculi a Hippocrate, Naturæ diligentissimo scrutatore, filum Ariadnes accipe, quo te ex hoc labyrintho liberes? En signum hujuscæ affectus pathognomonicum? urina limpida, ad instar aquæ è rupibus scaturientis, quam statim post paroxysmum reddit æger, & satis copiosæ. An ideo hos affectus novos esse contendes? Quod antè ^b Recentiores quosdam Medicos à nullo fuerint exactè descripti. Idem dicendum de Syphilide. Quis hodiè ignorat varias & innumeræ facies inducere? per plures annos latere? & sub diversis larvis in lucem prodire? Tanta namque, sapientius est signorum obscuritas, ut mirum non sit, quod à veteribus Medicis morbi essentia fuerit incognita. Hi enim hoc aut illud luis venereæ symptomæ descriptsæ, alii alia detexeræ; et ex eorum inter se collatis, tantum tota exurgit Syphilidis diagnosis, ut & ex signo pathognomonicæ solis Recentioribus cognito.

^a Sydenham
Dissertatio de
affect. Hyster.
p. 450.

^b Morton de
Prothæ form.
febrium.

Musgrave de
arthritis. ano-
malia.

Sydenham
de Hyster. af-
fect.

III.

SYPHILIS fracaſtorii, dicitur obit, ratiæ quædam, à porcæ seu meretricis amore, genuinum scortatorum
A ij

flagellum, luxuriæ supplicium, & effrenatae libidinis stipendium, omnium est morborum farrago & epitome: quidquid in aliis est horrendum, una secum trahit. Tam varias habet symptomatum facies, ut Prothœum dixeris infidum virus & crudele: serpit inter lactentium suavia: non hospes tutus ab hospite, non puer à nutrice, nutrix ab alumno, non vir à conjugé, non conjux à marito. Sapiens impuræ mulieris congressu scortator, inquinatae nutricis suetu puerus, ut nutrix infecti pueri, obstetrix parturientis, & vicissim parturiens obstetricis pollutæ contactu contrahunt luem. Cujus seminarii tanta vis & energia, ut reis partibus illæsis, infantes quandoquè plestantur. Quin & habet hanc dira lues malitiam, ut diù antè sentiri, quā agnoscit malit, venisque latitans intimis tacito cursu, mentitâque mansuetudine furit atque silentio subrepens, ut ignis suppositus cineri doloso, remissionis vix patiens flamma, quas acquisivit eundo vires statim exerit, ruit furibunda, virus passim diffundit; & partibus inhærens mordicūs brevi futuræ stragis notas exprimit. Haec sunt imminentis affectus signa certissima. Ab interiori penè turpis illuvies promanans, aut in exteriori cancrosum ulcus, vel bubo in inguine. His amat venerea lues stipari satellitibus. Jam saevientis, hæc solent esse consætaria. Cutis inficitur, duris, siccis, rotundisque pustulis, capillorum, barbae, ciliorum, superciliorumque sequitur defluvium. His ubi accedunt sycoes in capite, tophi, exostoses, fici, marisca, viris in ano, fæminis in pudendis, ulcera profunda, exedentia, Telephia, cancerosa; talibus, habes manifesta obfirmata luis indicia. Quā tetra, quā horrenda comitantur symptomata? nares male habet ozæna, vox raucescit, tument tonsilla, vexant tandem dolores nocturni in capite, mediisque in artibus; (malorum omnium cumulus, signumque pathognomonicum,) fortè ut sacrorum Veneris non ritè noctu peractorum memoria refricetur. Sed undè tam dira lues? qui casus rerum variis, quæ semina morbum attrulere? maligna. nè aëris qualitas, aut cœli vitium, ex magnâ Tyberis & fluminum redundantia, & putredine? nequaquam. An ab astrorum influxu, aut obſidione Neapolitanâ? an ab Indiâ? fabula. Cùm è contrariò Indis Syphilidem miserit Europa. Undè igitur? Quò rem deducam, audi. Ab impurissimarum mulierum congressu promiscuo. Ex seminum multitudine, varietate, & corruptione. Causam habes antecedentem Veteribus incogni-

tam : hunc ergo morbum , antiquum dixeris, cujus primaria, & unica causa sit antiquissima, scortatio nempē turpis & vaga, quæ semper fuit , & cujus omnia symptomata fuerunt ab Antiquis declarata. Ne credas igitur inanem esse & vanæ eruditioni nimiūm indulgentis conjecturam. Veritas est omnis avi comprobata Historicorum, Poëtarum, & Medicorum observationibus.

I V.

EVOLVAS Veterum, tūm Græcorum, tūm Latino-
rum Libros , ibi Syphilidem reperies , aut Syphilidis
signa certissima. Quid enim aliad est ^a a Luciani, *Lesbius Mor-
bus* ? quid Horatii *Campanus* ?

^a Lucian. in pseudo-
Logista.

b Campanum in Morbum, in faciem permulta jocatus.

Cū Capuæ , teste Valerio Maximo , *Veneris usus effet laf-
civior*. De hujus Morbi contagio c Martiale audi.

^b Horat. Satyr. v.
62.

^c L. 7, Epigr. 72.

Ficosa est uxor, ficosus & ipse maritus :

Filia ficosa est, & gener atque nepos :

Nec Dispensator, nec villicus ulcere turpi , &c.

Unde patet contagiosam hanc luem in universam familiam
irrepsisse : quin & irrepserat in Cleopatræ comitatum ; hinc
^d Horatius :

^d L. 1, Od. 31.

*Regina dementes ruinas ,
Funus & Imperio parabat
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum.*

De alio hujusce Morbi symptomate turpem concubitum
subsequente loquitur e Juvenalis :

^e Satyr. 11.

sed podice lœvi

Cæduntur tumidæ, Medico ridente, marisæ.

Cur risum , amabo , movebant Medico , nisi quod noverat
causam ulceris esse turpitudinem , & sceleratam obsecnen-
tem ? Quin & tantus fuit hujus foedi contagii horror apud
Priscos , ut quidam , in f Apaleio , sapius sibi mortem suâ con-
fiscere manu voluerit , priusquam inquinatae uxoris contagio ma-
cularetur. Et infra. Mercator , inquit , ad Cauponariam dver-
tebat : illa , arizine percita , illum cubili applicans suo , statim

^f In aſini aurei pīna
& decima metamor-
phōſi.

ut cum iſta acquievit , ab unico congressu pestilētē & annosam
contraxit affectionem. Quid ergo ? si non Venerea lues. Nonne
Syphilis erat illud morbi genus quo g pulcher Claudi filius ,

^g Val. Maxima.
l. 3.

perditō amore vulgatissima mercrītis infamis , erubescendo morbi
genere consumptus fuit : abdōmine enim avidē devorato , fædæ ac
fōrdidæ intemperantiae spiritum reddidit. Hoc pudendo labo-

raffe Morbo Romanos Imperatores mollitie & lascivijâ diffluentes, quis negaverit? Quare authore Antonio Musâ Medico, *Ottavianus h Cæsar s̄epiā unētus fuit, sudavit ad flamman*, deinde aquā perfusus gelidā, nisi propter contumacia hujus luis symptomata. Nec disparem. à. socero. nactus est

i. Tiberius sortem: Ipsi corporis habitus pudori fuit; quippe erat incurva proceritas, nudus capillo vertex, ulcerosa facies, ac plerumque medicaminibus interstincta. Quem denique fugit ^k Galerium Imperatorem violentas sibi manus intulisse, *propter ortum circā pudenda bubonem, & totum libidinis instrumenti putrefactionem*: Nonne Syphilis? Sed heu! non tantum culpam poena premit comes, & omni libidinum genere deturpatos exagitat illa ferina lues; quin & Pios quoque tentavit: sic Job, cui *nullus similis in terra*, hacce mali labe fuit perculsus à Satana. Sed ne hæc omnia mera præjudicia putentes hominis antiquitati plus aequò faventis, audi Medicos, audi Hippocratem, audi & Mixobarbaros: certè Syphilidis omnia symptomata descripta reperies ante Neapolitanam Expeditionem.

*i. Guillel. de Sa-
liceto.
Gordonius.
Guido de Cauliaco.
Valescus de Tharanta.*

a. Cornarius.

*b. Jacob. Carpen-
fis, primus saliva-
tionis autor.*

VERITAS tantis fulcita Historicorum, Poëtarum & Medicorum observationibus, curationis etiam & remediiorum similitudine stabilitur. Quid referam? apud Arabes, ad Lepræ, Scabiei, Elephantiasis, & ad Mentagras morbos, non modò balnea, oleosas frictiones, sed & etiam sudationes ad solem, & hydrargirum fuisse ulturpatum. ^a Menta græ autem, aut Lichen Græcorum à Mentula primitus affecta sic dicta, quid aliud est, quam Gallicus aut Neapolitanus morbus, aut Hispanica scabies? Quin & Empyrici quidam ^b à Psoræ curatione, Mercurium ad luis Venereæ curationem tanto successu per analogiam & similitudinem transtulere, ut deinceps Hydrargirum pro Alexipharmacō vero & unico, his præsertim frigidis in regionibus sit habitum. Odi namque, hac in nostra Gallia, fabulosas esurientium pollicitationes, qui contumacissimum hunc morbum Sudatiunculis extirpaturos se promittunt. Apaget tot Artis Medicastros, qui famosa fumosaque prædicant decocta Guaiaci, Sarsæ parillæ, aut radicis Sinarum, hoc tantum nomine proficua, quod non morbum, sed morbi opinionem adimunt, & sanguinem jam torridum incendunt magis: Procul hinc tot ægrorum tortores, potius quam Medici, qui magnâ suâ prædâ titionum tristi ministerio mi-

seros excruciant & urunt. Inspice exorientem ex astuorio homuncionem, ut solem è crudis nebulis pallidum, pectus tabulatum, cute pumice sicciori circumtensum, per quam si rimeris, nil nisi pulverem & scobem pro sanguine repries in venis. Sit ergo potius sacra syphilide infectis anchora Mercurius. Hæc una salutis via: ab hoc uno vinci se patietur superbissima lues, litu, non suffitu celebrato, præmissis purgantibus, balneis, venæ sectionibus. His recte peractis, dexter erit Mercurius: naturâ namque protheus, mineralium, metallorumque Thaumaturgus, liquor non madefaciens, aqua non humectans, solus est peccatorum deliciorum castigator egregius. Solus sapienter adhibitus, tūm divisi-bilitate summâ, tūm figurâ sphericâ cuti affricatus, mox que sero sanguinis permixtus, tophos, exostoses, concreta solvet, emolliet, dissipabit, luemque totam ptyalismo fugabit è corpore. Cūm igitur, tūm & Antiquorum authoritate, tūm & Medicorum observationibus apertè pateat Syphilidis omnia symptomata à Veteribus fuisse descripta, eademque curandi ratione debellata, hæc vera & bene deducita erit conclusio:

Ergo Morbus antiquus Syphilis.

Designis symptomatis, causis, origine, & antiquitate Syphilidis legantur SCRIPTURÆ SACRÆ.

Exod. cap. ix. v. 10. In plaga Ægypti sexta erant ex ore Apionis in genitalibus tubercula, & bubones.

Job de doloribus nocturnis loquitur cap. vii. v. 4. Si dormiero, dicam: Quando confusgam? Et rursum expellabo vesperam, & replebo doloribus.

De raucedine vocis, cap. iii. v. 4. Tanquam inundantes aquæ, ita rugitus mens.

De factore oris, cap. xix. v. 17. Halitum meum exhorruit uxor mea.

De morbo S. Job, vide ejus Commentatores: Omnes uno ore pronuntiant luc Venerâ fuisse fœdatum: ut,

Pineda Hispanus è Societate Jesu, cap. 2, 6, 78. tom. 1, pag. 137.

Bolducius Franciscanus, cap. xxx. v. 17, pag. 290.

Cyprianus Cisterciensis, edit. complut. ann. 1582.

Vatablus Hebraicarum Litterarum Professor Regius, cap. 2 annotat. in Job.

Et nuperrimè Calmetus, maximum Ordinis Benedictiorum ornamentum, in eleganti & eruditissima dissertatione de morbo Job, pag. 24.

Universalem luis Venereæ causam recensuerunt Sophar & Salomon, cap. xxvii. sic loquitur: *Offa impii implebuntur vitiis adolescentia, & cum eo in pulvere dormient.* Et Salomon Ecclesiast. cap. 19, v. 4 ex versione Hebraic. *Qui se jungit fornicariis, erit nequam: caries & vermes hereditabunt illum.*

Medicorum Græcorum & Latinorum Principes.

Hyppocrates l. iii. Epidem. scđt. iii. illic menti, capitisque glabrities

carnium, & ossium lapsus, voces viciatae, ota ulcere fervido affecta, in pudendis tube: cula, tubercula foris & intus circa inguina, fluxiones circa pudenda multæ cum doloribus.

Galenus de fisis, sordidis ulceribus & pustulis scriptis cap. v de compostis, Medicament. de bubonibus in inguine, de simpl. Medicament. Facult. & cap. ii. de sympt. causis, & cap. vi. de locis affectis, de gonorrhœa prolixè disputat.

Celius, de acrochordone loquitur l. v. sect. 14, & l. 6, cap. iii, de Sycoſi, præposteraſem Venerem ſubſequentibus.

Arabes ſcripſerunt de curatione Scabiei, & Saphati, per argentum vivum. Mefuē, l. iii. Secret. Medicament. cap. iii.

Linimentum ſanans antiquam Saphati, eſt: Lithargiri, aris & argenti vivi partem unam, aceri, & olei myrtini quantrum iuſſicit, deinde argentum vivum ſic conterendo cum eis commife.

Avicenna, l. iv. ſen. vii. tract. iii.

Argentum vivum extinctum, & torax liquida, & oleum roſarum aggregentur, & adminiftrantur: ex iis liniatuſ ager.

Mixobarbari, qui ante Neapolitanam Expeditionem ſcripſerunt.

Guillelmus de Salicero, ann. 1270, cap. 48. Chirurg. ſic præfatur de pustulis albis, ſcissuris & corrupcionibus, quæ fiunt in viuſa, & circa pæputium, propter coitum cum meretrice, vel foeda, vel alta de cauſa.

Gordonius ann. 1305, cap. v. de passionibus virgæ, inter cauſas externas concubitus cum muliere immundæ numerat.

Guido de Cauliaco, cap. vi. ſexti Tractatū de calefactione & fœditate virgæ, propter decubitus cum muliere fœtida.

Philonium, ſeu Valeſcus de Tharanta, ann. 1418, cap. de ulceribus & pustulis virgæ. Cauſæ, inquit, ſunt vulnus, vel coitus cum immundæ cancroſa, vel fœtida muliere. Et paulo inſtr: Juvenes coeunt cum femina habente ulcus in matrice, & cum ſua contagioſitate inficiunt virgam, & ita ea facit ulcus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes - Franciscus Couthier.	M. Michael-Procope Cou- teaux.	M. Claudius Guerin.
M. Joannes Baptista Mon- gin, Medicus Regis or- dinarius.	M. Joannes - Claudius- Adrianus Helvetius, Medicus Regis Ordina- riis, & de Regia ſcien- tiarum Academia.	M. Matthæus Thullius.
M. Alexander le Fran- çois.	M. Salvator Cluſtard.	M. Guido Crescentius Fal- gon, antiquior Schola Magister, Regi defun- elo à fænioribus Con- ſiliis, ejus Medico Pri- mario, Horti Regi ſe- premus Moderator, Academia Scientiarum Socius Honoratus.

Proponebat Parisiſis JOANNES - FRANCISCUS LEAULTE, Parisiſus, Baccalaureus Medicus, Ann. R. S. H. 1717.